

Fynske Årbøger 1977

I en af årbogens artikler registrerer
forfatterinden Tove Kjærboe ærøsk sølv.
En af øens guldsmede var Anders Kiær, der
i 1860'erne bl.a. fremstillede oblatæsken
i Ærøskøbing kirke. Det er æskens låg, der
er gengivet på omslagets forside.

Manuskripter, der ønskes optaget i årbogen,
bedes sendt til *lektor Hans Henrik Jacobsen,*
Hyrdinden 5, 5270 Odense N.
til hvem også henvendelser i redaktionelle
anliggender bedes adresseret.
Skriftudvalget består af
konsulent Å. Lauritsen, amanuensis Finn Stendal Pedersen,
landsarkivar dr. A. Riising og lektor H. H. Jacobsen
(redaktør).

Fynske Årbøger 1977

UDGIVET AF
HISTORISK SAMFUND FOR FYNS STIFT

ODENSE 1977

Indhold

Otto Jonasen: Da Svendborgs fattige skulle til at arbejde for føden	7
Åge Fasmer Blomberg: Hannibal Sehesteds nærmeste familie	24
V. J. Brøndegaard: Traditioner om fynske træer	59
Svend Frederiksen: Gåsebænken	87
Rudolph Glarman: En spillemand og lægprædikant fra Skå- rupøre	94
Tove Kjærboe: Ærøsk sølv	101
Erik Kroman: Guldgraver i Californien og Australien	121
Ny lokalhistorisk litteratur	134
Navneregister	142
Foreningsmeddelelser 1976-77	148
Forfattere til årbogens artikler	152

Foreningsmeddelelser

Siden redaktionen af Fynske Årbøger 1976 sluttede, har Historisk Samfund for Fyns Stift haft følgende arrangementer:

Søndag den 8. august aflagde ca. 250 af Historisk Samfunds medlemmer besøg i den gamle apotekerhave i Rudkøbing. Rudkøbing byråd havde få dage i forvejen vedtaget en byplan, der vil lægge en omfartsvej gennem en trediedel af haven og fuldstændig ødelægge dens særpræg. Apoteker P. Berg redegjorde på udmærket måde for dens historie og for sine egne planer om en fredning af den. (Overfredningsnævnet har netop i marts 1977 afsagt kendelse om, at haven skal fredes).

Derefter kørte man videre til herregården Hjortholm, hvor proprietær Hansen, Vestergård, gav en indgående skildring af dens historie. Dagen sluttede med en omvisning i Hjortholms hovedbygning.

Den 29. august deltog ca. 120 medlemmer i en tur til Tjele og Viborg. Efter formiddagskaffe i restauranten på Vrads Sande kørte man til Tjele, hvor ejeren, hofjægermester Lüttichau, fortalte om den berømte herregård og derefter ledede en omvisning. Turen fortsatte derpå gennem egne kendt fra Blichers noveller til Asmild kirke og Viborg, hvor der var en kort byvandring under ledelse af museumsinspektør E. Levin Nielsen. Hjemturen gik over Dollerup Bakker til Munkebjerg, hvor man spiste middag.

Lørdag den 15. januar 1977 samledes ca. 180 af samfundets medlemmer til et møde i riddersalen på Egeskov, hvor arkitekt Estvad Pedersen fortalte om „Herregården i kulturlandskabet“. Det interessante foredrag blev ledsaget af farvelysbilleder.

Foredragsrækken fortsatte den *9. februar* på Stiftsmuseet i Odense, hvor Torben Grøngaard Jeppesen fortalte om „De fynske landsbyers tilblivelse“, og Erland Porsmose Christensen om „Landsbyen, der forsvandt“. Der var mødt ca. 60 medlemmer.

50 tilhørere var kommet til foredragsaften på Hotel Svendborg *torsdag den 3. marts*, hvor museumsinspektør Slettebo, Sønderborg, fortalte om „Kulturpåvirkninger udefra, belyst ved eksempler fra Sønderjylland“. Museumsinspektør Slettebo sluttede med at vise lysbilleder af en række genstande fra sønderjyske museer, der på en udmærket måde illustrerede hans emne.

Årsmødet afholdtes *den 26. marts 1977* på Stiftsmuseet. Det overværedes af ca. 70 medlemmer.

Lærer J. Engholm Pedersen, Ringe, valgtes til dirigent, og han gav straks

ordet til formanden, der i sin beretning omtalte den sidste sæsons arrangementer, hvortil der havde været god tilslutning. Det oplystes, at der havde meldt sig så mange til sommerens Englands-tur, at der ialt må sendes 3 hold af sted. Ligeledes havde der været tilfredshed med årbogen, der på en god måde er med til at fastholde medlemmernes interesse. Formanden rettede en tak til sognepræst Laust Kristensen, tidl. Ejby, og gdr. Rasmus Halsted, Glamsbjerg, der begge havde ønsket at udtræde af repræsentantskabet, for førstnævntes vedkommende endvidere af forretningsudvalget, samt til alle, der havde ydet støtte i den forløbne sæson.

Formandens beretning godkendtes enstemmigt. Det samme var tilfældet med regnskabet, der udviser et mindre overskud.

Til repræsentantskabet genvalgtes museumsinspektør E. Albrechtsen, gdr. Svend Frederiksen, vejmand Arne Hansen, lektor H. H. Jacobsen, overpostbud Anders Jæger, konsulent Åge Lauritsen, lektor Hugo Madsen, overbibliotekar Jørgen Meedom og museumsdirektør N. Oxenvad. I stedet for sognepræst Laust Kristensen og gdr. Rasmus Halsted nyvalgtes amanuensis Finn Stendal Pedersen, Odense, og fru grosserer E. Frederiksen, Åsum. Revisorer og revisorsuppleant genvalgtes. – Inger ønskede ordet under Eventuelt.

Efter generalforsamlingen skulle Piet Hein have holdt foredrag. Han havde måttet sende afbud, og i hans sted holdt museumsinspektør Hakon Berg, Rudkøbing, foredrag om general Ahlefeldt til Langeland.

Søndag den 5. juni foretog Historisk Samfund en udflugt til Haderslevvegnen og den sønderjyske hærvej. Efter at have drukket formiddagskaffe i Jydekroen kørte de 120 deltagere til Haderslev, hvor ægteparret Bjørn Svensson overtog ledelsen. Man kørte derpå ad hærvejen forbi runestenen ved Hovslund og Immervad bro til et par bevarede stillinger fra den tyske grænsefæstningslinje fra den 1. verdenskrig, hvor Inger Bjørn Svensson gav en redegørelse for befæstningens historie. Den medbragte frokost blev spist på Vedsted Landbohjem.

Turen gik derefter til Tørning voldsted og sluttede i Sverdrup Færgegård ved Haderslev Fjord, hvor man spiste middag. Takket være ægteparret Svensson blev det en særdeles god dag, skønt den planlagte vandring langs hærvejen ikke lod sig gennemføre på grund af dårligt vejr.

Lørdag den 18. juni deltog ca. 140 af samfundets medlemmer i en byvandring i Håstrup, hvor en række beboere fra landsbyen viste deres by frem og fortalte om dens historie. Man fik bl.a. forevist kirken, forsamlingshuset, to gamle gårde og sluttede af i skolen. En vellykket dag.

Juli 1977

Jens Møllerup – H. H. Jacobsen.

Samfundets vedtægter vil med passende mellemrum blive aftrykt i årbogen. De har sidst været aftrykt i årbogen for 1975.

REPRÆSENTANTSKABETS MEDLEMMER

Museumsinspektør, dr. phil. E. Albrechtsen, Odense
 Redaktør Edv. Andersen, Fåborg
 Lektor Åge Blomberg, Langesø
 Urmager Alf Faxøe, Nyborg
 Fru grosserer E. Frederiksen, Åsum
 Gdr. Svend Frederiksen, Åsum
 Vejmand Arne Hansen, Tåsinge
 Lektor H. H. Jacobsen, Næsby
 Museumsinspektør Henrik Jansen, Ryslinge
 Gdr. Christian Dan Jensen, Åstrup
 Overpostbud Anders Jæger, Bogense
 Cand. jur. fru Johanne Larsen, Skårup
 Konsulent Åge Lauritsen, Ulbølle
 Lektor Hugo Madsen, Kerteminde
 Overbibliotekar Jørgen Meedom, Assens
 Overlærer Jens Møllerup, Rudkøbing
 Afdelingsleder Søren Mørch, Lindved
 Bankdirektør Erik Nærø, Odense
 Museumsdirektør N. Oxenvad, Odense
 Amanuensis Finn Stendal Pedersen, Odense
 Lærer J. Engholm Pedersen, Ringe
 Gdr. Ejler Rabølle, Sandager
 Landsarkivar, dr. A. Riising, Odense
 Overlærer J. Weber, Marstal.

FORRETNINGSUDVALGET

Konsulent Åge Lauritsen, Ulbølle, formand (ads.: Gl. Station, 5762 Vester Sker-
 ninge)
 Museumsdirektør N. Oxenvad, Odense, næstformand
 Bankdirektør Erik Nærø, Odense, kasserer
 Overlærer J. Møllerup, Rudkøbing, sekretær (ads.: Kibshavevej 10, 5900 Rud-
 købing)
 Lektor H. H. Jacobsen, Næsby, redaktør (ads.: Hyrdingen 5, 5270 Odense N)
 Museumsinspektør, dr. phil. E. Albrechtsen, Odense
 Urmager Alf Faxøe, Nyborg
 Cand. jur., fru Johanne Larsen, Skårup
 Afdelingsleder Søren Mørch, Lindved
 Amanuensis Finn Stendal Pedersen, Odense
 Landsarkivar, dr. A. Riising, Odense
 Skriftudvalget består af Åge Lauritsen, Finn Stendal Pedersen, A. Riising og
 H. H. Jacobsen (redaktør).
 Manuskripter sendes til redaktionens adresse: Hyrdinden 5, 5270 Odense N.

KASSEREGNSKAB FOR ÅRET 1976

INDTÆGTER		UDGIFTER	
Kontingenter	28.590,90	Bogtrykkeri, kliché og duplikering	34.770,25
<i>Tilskud:</i>		Foredrags- og forfatterhonorar	1.700,00
Ministeriet for kulturelle Anliggender	2.600,00	Udsendelse, porto, telefon m.v.	6.225,83
Fyns Amtskommune .... driftstilskud	3.000,00	Forsikringer	475,00
samme	1975/76 3.000,00	Gaver	364,25
Kerteminde Kommune	1976/77 100,00	Lokal-hist. Fællesforening, kontingent f. 1975	1.167,35
Middelfart Kommune	1976/77 150,00		<hr/>
Svendborg Kommune	1975/76 150,00		44.702,68
Diverse	210,00		
Svendborg Bank	500,00		
	<hr/>		
Salg af bøger	3.469,00	<i>Beholdninger pr.</i>	
Indvundne renter	1.241,43	1975	1976
Sommerudfluger, overskud	2.087,50	Kasse	644,00 521,05
	<hr/>	Bankbog	23.622,46 24.141,56
	45.098,83	Giro	0,00 0,00
	<hr/>		<hr/>
		24.266,46 24.662,61	
		Overskud i 1976	396,15
			<hr/>
			45.098,83
			<hr/>

Ovenstående regnskab er fundet i overensstemmelse med bøgerne, som vi har revideret. Beholdningerne er forevist os.

Odense, den 8. januar 1977.

Aage Sørensen   Benno Due

Odense, den 21. januar 1977.

Erik Nærø

Forfattere til årbogens artikler

Åge Fasmer Blomberg, se Fynske Årbøger 1975, si. 159.

V. J. Brøndegaard, f. 24. juli 1919 i Grønsund (Møn). Forfatter med etnobotanik (planternes kulturhistorie) som speciale; har herom skrevet ca. 500 artikler og videnskabelige afhandlinger i danske og udenlandske blade og tidsskrifter; et 4-binds værk „Folk og Flora“ er under udgivelse.

Adresse: Pueblo Cómpeeta ved Malaga. (Tidligere: Skårup, Sydfyn).

Svend Frederiksen, se Fynske Årbøger 1976, si. 153.

Rudolph Glarman, pastor emer., dr. phil., f. i Stanstrup 23.8.1894. Lærereksamen 1915. Student 1923. Cand. theol. 1927. Sognepræst i Thyregod og Vester 1927–32, i Skødstrup 1932–63. Dr. theol. 1950 ved Western University, Californien. Eksamen i religionshistorie og græsk filosofi i København 1947.

Litterær produktion: Digtsamling („Dagens Stemmer“, 1930); prædikener og kronikker i dagblade; afhandlinger i „Østjysk Hjemstavn“ 1942, 1943, 1944, 1947 og 1953. Oversættelser fra fransk i „Nordisk Missions Tidsskrift“ 1957 og 1959. Kantater og salmer; digte i dagblade og tidsskrifter.

Adresse: Snøde præstegård, 5953 Tranekjær, Langeland.

Otto Jonassen, f. 1911 i Assens, uddannet som gartner. Student 1938, lærereksamen 1942. Lærer ved Svendborg skolevæsen 1943–73.

Forfattervirksomhed: Slægtsbogen „Vor Baggrund“, 1972 (i samarbejde med Valdemar Jonassen, Assens), „Fattiggården“, træk af fattigforsorgens historie i Svendborg, 1976 (i samarbejde med Henrik M. Jansen).

Adresse: Pløjeholmen 3, 5700 Svendborg.

Tove Kjærboe, se Fynske Årbøger 1975, si. 160.

Erik Kroman, fhv. overarkivar ved Rigsarkivet, dr. phil., f. 26. februar 1892 i Marstal. Historiske arbejder bl.a. Marstal Søfarts Historie indtil 1925 (1928); Kong Valdemars Jordebog, et Haandskrifts Historie (1936); Udgaver af Valdemars sjællandske Lov og Kirkelovene (1941–42). Skriftens Historie i Danmark (1943); Danmarks gamle Love paa Nutidsdansk (1945–48); Danmarks middelalderlige Købstadslovgivning (1951–61); Ambrosius Stub og hans ærøske Forbindelser (1967); Den danske Rigslovgivning indtil 1400 (1971); Saxo og Overleveringen af hans Værk (1971); Udgave af Ambrosius Stubs Digte I–II (1972); Det danske Rige i den ældre Vikingetid (1977).

Adresse: Hesselvang 8, 2900 Hellerup.

TILBUD

(bestilling sendes til lektor H. H. Jacobsen, Hyrdinden 5, 5270 Odense N)

Årbog for <i>Odense og Assens amter</i> 1924–34, 1936–38, i alt	15,00
Enkelte hæfter	2,00
Registerhæfte til årbøgerne 1913–25	1,00
Årbog for Historisk Samfund for <i>Svendborg amt</i> 1919, 1920, 1922, 1924–31, 1933–37, i alt	15,00
Enkelte hæfter	2,00
Årbog for Historisk Samfund for <i>Fyns Stift</i> :	
1939–56 (+ 1943, 1945), pr. årgang	5,00
1960–63 (+ 1957, 1958, 1959, 1961), pr. årgang	10,00
1964–66, pr. årgang	15,00
1967–1974, pr. årgang	20,00
1975–	30,00
Jacob Madsens Visitatsbog, 2 hæfter (1. og 2. hæfte udsolgt)	4,00
Enkelte hæfter	2,00
Ejnar Pedersen: Friedrich Bagger til Juulskov	3,00
Albert Thomsen: Avnslev-Bovense Sognes Historie	3,00
Løgstrup: Danmarks ældste Præstegaard, Bidrag til Nyborg Bys Historie	1,00
Balslev: Fra fynske Præstegaarde	5,00
Jørgen Hæstrup: Våbenmodtagelser på Fyn under besættelsen	5,00
H. H. Jacobsen: Historikeren Vedel Simonsen til Elvedgaard	10,00
Svend Frederiksen: Aasum – træk af sognets historie	15,00
K. J. Jensen: Nyborg under besættelsen, 180 s. ill.	13,80
H. Kirchhoff: Oprøret i Svendborg, august 1943 (særtryk)	3,50
M. Vesterdal: Giersings Realskole (særtryk)	8,00
Dalum Sogns historie v. Jacob Hansen og Knud Mortensen, 4 bd., ialt ..	40,00
Danmarks Riges Breve, Fyn og Lolland Falster II 1–3, pr. hæfte	1,00
C. A. Christensen: Historiske Oversigter til Danmarks Riges Breve,	
1. hæfte	0,50

Historiske studier fra Fyn

(bestilling sendes til: Landsarkivet, Jernbanegade 36, 5000 Odense C).

Lotte Jansen: Hoveriet til Egeskov	20,00 + moms
K. Bang Mikkelsen: Degne og skoleholdere samt kateketer, klok-	
kere og organister i Fyns stift indtil 1814	50,00 + moms
Hans Henrik Jacobsen: Fynske vider og vedtægter	20,00 + moms